

Rada vlády pro duševní zdraví

Záznam z III. jednání on-line konaného dne 8. prosince 2020 od 13:00 hodin

Přítomní členové (a pověření zástupci) Rady vlády pro duševní zdraví:

Ing. Andrej Babiš	Úřad vlády ČR, předseda vlády České republiky předseda Rady vlády pro duševní zdraví (dále jen „Rada“)
Doc. MUDr. Jan Blatný, Ph.D.	Ministerstvo zdravotnictví ČR, ministr zdravotnictví výkonný místopředseda Rady
MUDr. Dita Protopopová, Ph.D.	Ministerstvo zdravotnictví ČR tajemnice Rady
Mgr. Zuzana Jentschke Stöcklová	Ministerstvo práce a sociálních věcí, náměstkyně pro řízení Sekce podpory seniorů, (zástup za PM Dipl.-Pol. Janu Maláčovou, MSc.)
PhDr. Karel Kovář, Ph.D.	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, náměstek ministra (zástup za PM Ing. R. Plagu, Ph.D.)
RNDr. Josef Postránecký	Ministerstvo vnitra, státní tajemník (zástup za PM Jana Hamáčka)
Mgr. Jana Hanzlíková	Ministerstvo pro místní rozvoj, náměstkyně pro řízení sekce bydlení a sociálního začleňování (zástup za PM Ing. Kláru Dostálovou)
JUDr. Jeroným Tejc	Ministerstvo spravedlnosti, náměstek sekce koordinace boje proti korupci (zástup za PM Mgr. Marii Benešovou)
Ing. Marie Bílková	Ministerstvo financí, náměstkyně ministryně (zástup za PM JUDr. Alenu Schillerovou, Ph.D.)
Mgr. Jakub Rychtecký	Svaz měst a obcí České republiky, náměstek primátora města Pardubice (zástup za Mgr. Radku Vladykovou)
Doc. MUDr. Martin Anders, Ph.D.	Česká lékařská společnost Jana Evangelisty Purkyně Psychiatrická společnost
prof. MUDr. Michal Hrdlička, Ph.D.	Česká lékařská společnost Jana Evangelisty Purkyně Sekce pro dětskou a dorostovou psychiatrii Psychiatrické společnosti
PaeDr. Blanka Veškrnová Marie Salomonová, MSci.	Asociace komunitních služeb v oblasti péče o duševní zdraví Nevypuště Duši z.s., předsedkyně zástupce organizace uživatelů péče v oblasti duševního zdraví
Mgr. Jana Poljaková	Sdružení pomoci duševně nemocným ČR z.s., zástupce organizace neformálních pečovatelských v oblasti duševního zdraví (zástup za Ing. Josefa Závíška)
Ing. Jiří Horecký, Ph.D., MBA	Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR, prezident (Mgr. Petr Hanuš-zástup)
Mgr. Martin Balada, LL.M. Ing. David Šmehlík, MHA	Svaz zdravotních pojišťoven ČR, výkonný ředitel Všeobecná zdravotní pojišťovna, náměstek ředitele pro zdravotní péči

Prof. JUDr. Helena Válková, CSc.
MUDr. Jiří Běhounek
PhDr. Petr Winkler, Ph.D.
prof. MUDr. Aleksi Šedo, DrSc.

Úřad vlády ČR, zmocněnkyně vlády pro lidská práva
Asociace krajů České republiky, hejtman-kraj Vysočina
koordinátor na problematiku sebevražd
Ministerstvo zdravotnictví
Výkonný výbor pro implementaci Strategie reformy psych.
péče, předseda

Stálý host

Srdan Matic

Světová zdravotnická organizace

Hosté:

Mgr. Jarmila Vedralová
Mgr. Jan Vrbický
Mgr. Claudie Varhol
Mgr. Taťana Skalická

Úřad vlády ČR, ředitelka Odboru protidrogové politiky
Ministerstvo práce a sociálních věcí
Svaz měst a obcí ČR
Ministerstvo spravedlnosti

Jednání Rady vlády pro duševní zdraví (dále jen Rada) probíhalo online.

Jednání zahájil ve 13:00 hodin předseda Rady Andrej Babiš, který přivítal přítomné.

V úvodu Andrej Babiš ověřil usnášenischopnost Rady a zrekapituloval data rozeslání programu a podkladů pro účely jednání.

Přítomno bylo 22 členů či pověřených zástupců a jeden stálý host z celkem 23 členů a Rada tak byla usnášenischopná.

Předseda Rady také připomněl, že aktuální zasedání je v pořadí třetím řádným jednáním Rady, přičemž mimořádné jednání Rady dne 4. listopadu 2020 bylo svoláno pouze k řešení dopadů epidemie COVID-19 do oblasti duševního zdraví. Nejdůležitějším bodem tohoto jednání je schvalování Implementačního plánu k Národnímu akčnímu plánu pro duševní zdraví 2020–2030, a to pro období 2020–2023.

Dále byl jednomyslně schválen program jednání.

Prvním bodem jednání byla rekapitulace úkolů z II. zasedání Rady. Na jednání Rady dne 16. července 2020 byla řešena problematika bydlení lidí s duševním onemocněním. Na základě žádosti předsedy Rady, Svaz měst a obcí zaslal podklady ohledně kofinancování, které bude dostatečně motivující, aby obce a města byly schopny spolupracovat a zajistit bydlení pro lidi s duševním onemocněním. V dokumentu Svaz měst a obcí popsal i další překážky rozvoje v oblasti bydlení pro tuto cílovou skupinu. K těmto podkladům se následně dopisem vyjádřila ministryně Dostálová za Ministerstvo pro místní rozvoj. Předseda Rady Andrej Babiš vyzval zástupce Svazu měst a obcí a Ministerstva pro místní rozvoj k vyjádření, zda byla v tomto procesu věc vyřešena, nebo je nutné v jednání pokračovat.

Jakub Rychtecký nejdříve poděkoval Kláře Dostálové za nabídku spolupráce na programovém období 22+, do kterého se Svaz měst a obcí velmi rád zapojí. Poté vzhledem k množství dílčích témat v dokumentu, kde je potřeba při jejich řešení jít do většího detailu, vyjádřil preferenci samostatného setkání se zástupci Ministerstva pro místní rozvoj. Jde například o nestropování výše nájmů, sociální práci ve městech a obcích, doložky a vymahatelnosti práva atd. Jana Hanzlíková s individuálním jednáním souhlasila a zdůraznila, že Ministerstvo pro místní rozvoj se Svazem měst a obcí intenzivně spolupracuje na všech řešených agendách. Bylo domluveno, že tajemnice Rady toto jednání po organizační stránce zajistí a bude referovat o výstupech na příštím jednání Rady.

Na minulém jednání bylo také zmíněno, že Ministerstvo práce a sociálních věcí má velký převis poptávky v oblasti bydlení a nedaří se jim dostat do rozpočtu odpovídající finanční částky. K uvedenému Zuzana Jentschke Stöcklová upřesnila, že jde zejména o domovy pro seniory a domovy se zvláštním režimem. Doufá, že tento problém se již daří řešit, protože ve státním rozpočtu je pro rok 2021 navíc 1 mld. Kč na investice a další finanční prostředky půjdou využít z Evropských fondů.

Tajemnice Rady doplnila, že třetím úkolem z minulé Rady bylo vytvoření nového oddělení na Ministerstvu zdravotnictví k metodickému vedení a kontrole kvality zdravotní péče. Rada vlády vznik tohoto nového útvaru podpořila, ale Ministerstvu zdravotnictví se nepodařilo domluvit s Ministerstvem financí. Nyní je to už řešeno v rámci rozporu v materiálu Implementace k Národnímu akčnímu plánu pro duševní zdraví 2020–2030 pro období 2020–2023. Předseda Rady tajemnici upozornil na opožděné řešení tohoto bodu, protože vláda ČR den před konáním Rady rozhodla o 453 místech v jednotlivých rezortech v rámci systemizace.

Marie Bílková upozornila, že na Ministerstvu zdravotnictví mají neobsazených 47 míst, takže z pohledu Ministerstva financí je tam dostatek míst na vytvoření jednoho oddělení. Jan Blatný slíbil věc projednat se státním tajemníkem a pokud by se to nepodařilo vyřešit, bude problém eskalovat na předsedu Rady. Marie Salomonová podpořila za uživatele význam tohoto oddělení, které bude monitorovat naplňování lidských práv ve zdravotnictví a kvalitu péče. Pokud bude potřeba, rádi se jakkoli zapojí, protože je to pro všechny patientské organizace velmi důležité.

Helena Válková nabídla součinnost, pokud by bylo potřeba vznik oddělení argumentačně podpořit. Např. na základě zpráv z institucí následné lůžkové péče může i v souvislosti s epidemií COVID-19 dát řadu příkladů, u kterých je zřejmé, že je potřeba problematiku dodržování základních lidských práv řešit.

K bodu programu č. 3

„Informace o výstupech Pracovní skupiny k dopadům do oblasti duševního zdraví v souvislosti s krizí způsobenou nákazou koronavirem SARS-CoV2“ tajemnice Rady shrnula, že šlo o pracovní skupinu, kterou pan předseda Rady ustavil v květnu 2020, a která jednak situaci v ČR zmapovala a jednak navrhovala řešení. Mapování prevalence příznaků duševních onemocnění v obecné populaci Národní ústav duševního zdraví nyní opakoval a výsledky dokládají další zhoršení stavu oproti výsledkům v květnu, a to z 30 % na 33 %. Zpráva bude po dokončení Radě prezentována. Pracovní skupina vytvořila řadu

doporučení, která byla na jednání Rady dne 4. listopadu 2020 upravena a doplněna, a tato sada opatření byla schválena vládou ČR. Součástí opatření navržených pracovní skupinou je i opatření, na které se ptali zástupci uživatelů na mimořádném jednání Rady, tj. dodržování lidských práv u poskytovatelů následné lůžkové péče v psychiatrii. Tam Ministerstvo zdravotnictví ředitelům institucí zaslalo opětovně metodický pokyn a vyžádalo si zpětnou vazbu tak, aby mohlo situaci dále řešit. Jde o omezení pro pacienty těchto zařízení v souvislosti s opatřeními vydanými vládou ČR ke zvládnutí epidemie. Zástupce Všeobecné zdravotní pojišťovny ČR David Šmehlík rozhodnutí o ukončení práce skupiny podpořil s tím, že schválené úkoly, jako například vznik sítě krizových center, se již řeší napřímo mezi zainteresovanými aktéry. Radou bylo odsouhlaseno ukončení práce této pracovní skupiny.

Helena Válková doplnila, že v Radě pro rovnost žen a mužů vytvořili pracovní skupinu, která sleduje dopady epidemie COVID-19 do této oblasti, včetně ekonomických dopadů a o výsledcích bude informovat.

K bodu programu č. 4

„Implementace k Národnímu akčnímu plánu pro duševní zdraví 2020–2030 pro období 2020–2023“ tajemnice Rady vlády uvedla, že materiál rozpracovává do detailu, co se do roku 2023 v rámci Implementace Národního akčního plánu pro duševní zdraví stane, kdo za tyto aktivity nese zodpovědnost a jaké je jejich finanční krytí. Materiál je nyní po vnitrozorním i mezirezorním připomínkovém řízení, které bylo kompletně vypořádáno, až na dva rozpory s Ministerstvem financí. První rozpor se týkal zřízení již zmíněného oddělení na Ministerstvu zdravotnictví. Druhý rozpor se týká financování sociální části reformy péče o duševní zdraví, kdy Ministerstvo práce a sociálních věcí žádalo pro období 2021–2023 1,8 mld. Kč, a přitom neobdrželo na rozvoj této oblasti žádné finance, ani na udržení Center duševního zdraví pro příští rok, což je alarmující situace. Ministryně financí ve svém dopise k této situaci uvedla, že Ministerstvo práce a sociálních věcí sice žádalo o 662 milionů Kč pro rok 2021, ale paní ministryně Jana Maláčová poté prioritizovala navýšení platů v sociálních službách. Kapitola Ministerstva práce a sociálních věcí je však pro příští rok navýšena o 1 616 mil. Kč a paní ministryně Jana Maláčová proto může použít část z těchto prostředků. Kraje dle jejích informací také dostávají v posledních letech více finančních prostředků, než kolik do oblasti sociálních služeb vkládají, proto by měly dle názoru Ministerstva financí oblast péče o duševní zdraví podpořit také ze svých rozpočtů.

Na dotaz předsedy Rady bylo upřesněno, že jde o dotaci na sociální služby, kde Ministerstvo práce a sociálních věcí žádalo pro rok 2021 o navýšení právě na reformu péče o duševní zdraví. Tuto částku se nepodařilo prosadit. Za rok 2020 Ministerstvo práce a sociálních věcí obdrželo 35 mil. Kč na financování sociální části prvních pěti Center duševního zdraví, byť bylo požadováno mnohem více. Přesné rozpisy ohledně potřebných služeb v jednotlivých krajích byly Ministerstvu financí předány. Nyní je potřeba rozvinout kromě dalších Center duševního zdraví i služby bydlení a další podpůrné sociální služby, jinak nebude možné dlouhodobě hospitalizované pacienty z psychiatrických nemocnic propouštět. V roce 2021 bude do ostrého provozu postupně přecházet 17 Center duševního zdraví, na které je potřeba 90 mil. Kč, zbytek do celkové částky 660 mil. Kč jsou ostatní sociální služby pro tuto cílovou skupinu.

Blanka Veškrnová doplnila, že příjemci těchto financí ze státního rozpočtu jsou kraje, které pak financují sociální služby formou dotací. Ministerstvo práce a sociálních věcí bohužel nedokázalo ani těch 35 mil. Kč dát přímo prvním 5ti Centřům duševního zdraví, protože neumí finance zacílit přímo na oblast duševního zdraví. Finance rozdělí krajům dle směrného čísla a kraje se necítí nijak zavázány je dát na služby pro lidi s duševním onemocněním. Ke změně tohoto rozdělení by byla potřebná změna zákona.

To potvrdila i Zuzana Jentschke Stöcklová s tím, že potřebná úprava zákona o sociálních službách, kde jsou směrná čísla zrušena, služby jsou prioritizovány dle potřebnosti a budou financovány cestou normativů na úvazky, je již připravena. Oblast duševního zdraví nelze nijak specificky oddělit od poskytování sociálních služeb obecně. Zuzana Jentschke Stöcklová je však přesvědčena, že většina krajů je podpoře oblasti duševního zdraví nakloněna. S tím nesouhlasila Blanka Veškrnová, která uvedla, že jen minimum krajů má ve svém střednědobém plánu jako prioritu oblast duševního zdraví. Na oddělení financování služeb v péči o duševní zdraví by byl nutný samostatný zákon.

Jiří Běhounek zde upozornil, že poskytovatelé sociálních služeb, kteří poskytují služby pro lidi s duševním onemocněním, často poskytují zároveň služby pro jiné cílové skupiny, proto je nelze oddělit.

Nejistotu ohledně ochoty krajů přidělené finance skutečně alokovat do služeb duševního zdraví navrhl předseda Rady řešit memorandum mezi kraji, Ministerstvem práce a sociálních věcí, Ministerstvem financí a Ministerstvem zdravotnictví, což Jiří Běhounek jako zástupce za kraje podpořil. Předseda Rady si dále od Ministerstva práce a sociálních věcí vyžádal přesný rozpis financí potřebných pro příští rok na reformu péče o duševní zdraví.

Marie Bílková upozornila, že pokladna je již zavřená, proto pro příští rok již nelze udělat nic, technicky již nelze finance přesouvat. Také upozornila, že memorandum má charakter morálního závazku, ale ne legislativního ukotvení a Ministerstvo financí stejně nebude mít jistotu, zda byly finance alokovány do služeb duševního zdraví.

Zde zástupce Svazu měst a obcí Jakub Rychtecký upozornil, že služby musí přidělené dotace vyúčtovat, lze tedy zkontrolovat, kolik a kam bylo alokováno. Zároveň apeloval na to, aby byla zajištěna udržitelnost financování Center duševního zdraví po ukončení projektu, jinak bude ohrožena existence těchto služeb, se kterými má Svaz měst a obcí velmi dobré zkušenosti.

Zuzana Jentschke Stöcklová upozornila, že státní rozpočet na příští rok ještě nebyl v Poslanecké sněmovně schválen a je tam několik pozměňovacích poslaneckých návrhů, které zahrnují i reformu psychiatrické péče. Bylo tedy domluveno s projednáním těchto návrhů počkat.

Michal Hrdlička se zajímal, kdo jmenovitě Implementační plán tvořil. Konkrétně se dotázal na implementační kartu k Opatření 2.3.4. Navrhnout program cíleného managementu žákovského

chování. Také ho zajímalo, protože jde o bod, který se týká dětské psychiatrie, který ze zástupců dětských psychiatrů byl do spolupráce zapojený.

Tajemnice Rady uvedla, že body, které se týkají Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy byly zpracovávány ve spolupráci s mezirezortním koordinačním týmem, metodicky byl spolupracující organizací Národní ústav duševního zdraví. Ke konkrétnímu opatření uvedla, že nejde o zdravotní péči, ale prevenci, veškeré oblasti, které se týkají pedopsychiatrické péče, jsou řešeny v rámci Pracovní skupiny k dětské a dorostové psychiatrii na Ministerstvu zdravotnictví, a slíbila dodat jména zástupců.

K bodu programu č. 5

„Národní akční plán pro Alzheimerovu demenci a obdobná onemocnění 2020–2030“ byl vzhledem k prodloužení procesu vypořádání mezirezortního připomínkového řízení odložen na další jednání Rady.

K bodu programu č. 6

„Informace o Centrech duševního zdraví“ přednesla tajemnice Rady nad rámec podkladů zaslaných členům Rady také krátkou prezentaci, kde zdůraznila první data o efektivitě této služby.

Marie Bílková uvedla, že za Ministerstvo financí by potřebovali ještě vyčíslit nárůst výdajů, které kladou na systém pacienti propuštění z dlouhodobých hospitalizací – tj. jak to zvýšilo náklady sociálních služeb a v jakých segmentech (např. v oblasti bydlení, chráněných dílen), aby bylo možné náklady predikovat do budoucna a v rozpočtech je zohlednit a sledovat zvlášť.

Tajemnice Rady reagovala tím, že se snažili tyto náklady odhadnout a Ministerstvu financí již zaslali informace o nákladech na bydlení či chráněné zaměstnání na jednoho klienta. Bohužel, dokud se nerozvinou potřebné služby, nelze dodat ani zmíněná data.

Blanka Veškrnová doplnila, že je také rozdíl mezi velkými městy, kde již nyní návazné služby v nějaké míře existují a město se je, byť pomalu, ale snaží vytvářet, a mezi malými městy a vesnicemi, kde je situace mnohem složitější a následné služby chybí.

K bodu č. 7

„Fungování mezirezortního koordinačního týmu“ tajemnice Rady uvedla, že mezirezortní tým byl nominován po prvním jednání Rady a je složen ze zaměstnanců jednotlivých rezortů zastoupených v Radě. Do této doby se koordinační tým věnoval přípravě implementačních karet a realizaci aktivit Národního akčního plánu pro duševní zdraví, které již bylo možno zahájit. V příštím roce, po schválení Implementačního plánu, bude tým pracovat na naplňování jednotlivých opatření. Tajemnice Rady uvedla, že bytí je ustavení těchto koordinátorů za každý rezort nestandardní, prozatím fungovalo velmi dobře. Pouze by chtěla apelovat na rezorty, aby při vysílání zástupců se tito nestřídali a aby měli mandát přenášet změny v rámci svých rezortů.

Jana Poljaková za pečující o duševně nemocné sdělila, že již v červnu dávali podnět na nezávislou kontrolu, ale ze strany Ministerstva spravedlnosti o to nebylo dbáno, a proto by to rádi vrátili na pořad jednání. Kontrola musí být nezávislá, a to lze domluvit pouze v rámci mezirezortního koordinačního

týmu. Stejně důležitý je pro ně příspěvek na péči, protože jejich dětem je často uznán pouze nejnižší stupeň a nemají dost prostředků na základní potřeby.

Jeroným Tejc v této souvislosti upozornil, že na minulém jednání Rady bylo dohodnuto, že tento útvar kontroly kvality péče nebude pod Ministerstvem spravedlnosti ale pod Ministerstvem zdravotnictví. Ministerstvo spravedlnosti nedisponuje odborným aparátem, aby kontrolovalo úroveň zdravotní péče poskytované pacientům.

Jana Poljaková reagovala, že za rodiče takovou kontrolu nepovažují za nezávislou, pokud ji řídí Ministerstvo zdravotnictví, jakožto zřizovatel mnoha zdravotních služeb.

Marie Salomonová k tomu uvedla, že tuto otázku projednali se zástupci pečujících. Nakonec se shodli, na tom, že oddělení kontroly a podpory kvality bude pod Ministerstvem zdravotnictví, což není zásadní problém, zejména pokud budou v týmech experti. Ministerstvo zdravotnictví totiž často může jen v omezené míře ovlivnit dění v jeho přímo řízených organizacích a posílení jeho role v této oblasti by bylo v souladu s již existujícím oddělením práv pacientů na Ministerstvu zdravotnictví i s fungováním ostatních rezortů, např. Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a Ministerstva práce a sociálních věcí. Ohledně zástupců rezortů při jednáních podpořila žádost o to, aby šlo o kompetentní a stálé zástupce. Konkrétně zmínila Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, kde až nyní začínají jednání nabírat dobrý směr, ale 2 roky se marně snažili o navázání spolupráce.

Tajemnice Rady potvrdila, že nyní se situace ohledně spolupráce s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy zlepšuje, a požádala o obdobnou vstřícnost i Ministerstvo pro místní rozvoj.

Jana Poljaková doplnila, že mají zkušenost z jednání s Ministerstvem práce a sociálních věcí, kde jsou jako rodiče odkazováni na zástupce, kteří nemají rozhodovací pravomoci, a připojila se k žádosti o zlepšení situace.

V bodě různé

Tajemnice Rady referovala o zájmu rezortu Ministerstva obrany účastnit se aktivit Rady a navrhla jeho zástupce do výměny Statutu Rady přizývat jako hosta a poté jej zařadit mezi stálé členy. Nikdo z Rady neměl proti tomuto návrhu žádné připomínky.

Na závěr předseda Rady popřál všem klidné svátky, hodně zdraví a vše dobré do Nového roku, zejména vyslovil přání, aby byl příští rok méně náročný než ten současný.

Hejtman Jiří Běhounek se odpojil 36 minut před koncem jednání.

Jednání Rady vlády pro duševní zdraví bylo ukončeno ve 14:30 hodin, další plánované jednání by se mělo konat v únoru 2021.

Zapsala: Dita Protopopová, tajemnice Rady
V Praze dne 15. prosince 2020